

Sygn. akt III KK 128/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Ryński

w sprawie **I.K. i M.K.**

skazanych z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 12 kwietnia 2018 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na korzyść skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 14 października 2014 r., sygn. akt II AKa [...]/14,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 5 maja 2014 r., sygn. akt II K [...]/13,

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w T. w zakresie, w jakim orzekł na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek solidarnego naprawienia szkody w stosunku do M.S. i przekazuje sprawę w tej części Sądowi Apelacyjnemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,

2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 5 maja 2014 r. I. i M.K. zostali uznani za winnych popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., za co wymierzono im kary po rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I) oraz orzeczono w stosunku do obojga oskarżonych środki karne w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z branżą rolniczą jako przedsiębiorcy, wspólnicy spółki handlowej i osobowej oraz jako pełnomocnicy na okres po 3 lata (pkt II). Tym samym wyrokiem uznano tych oskarżonych za winnych popełnienia ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za co wymierzono im kary po 2 lata pozbawienia wolności (pkt III) oraz orzeczono wobec nich środki karne w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z branżą rolniczą jako przedsiębiorcy, wspólnicy spółki handlowej i osobowej oraz jako pełnomocnicy na okres po 5 lat (pkt IV). Nadto, w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności orzeczono w stosunku do tych oskarżonych karę łączną po 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt V), a w miejsce wskazanych jednostkowych zakazów - środki karne w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z branżą rolniczą jako przedsiębiorca, wspólnik spółki handlowej i osobowej oraz jako pełnomocnik na okres po 4 lata (pkt VI). Wyrokiem tym orzeczono również w stosunku do I. i M.K. solidarnie obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych: M.Ł. kwoty 50.478,44 zł oraz M.S. – kwoty 78.444,71 zł (pkt VII), nadto zasądzono od oskarżonej I.K. na rzecz określonego powoda cywilnego kwoty 19.309,48 zł i 8.760,84 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od określonych dat do dnia zapłaty (pkt VIII). Orzeczeniem tym zwolniono także oskarżonych od kosztów sądowych (pkt IX).

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy oskarżonych, Sąd Apelacyjny w G., wyrokiem z dnia 14 października 2014 r., zmienił zaskarżony wyrok w pkt VI, w ten tylko sposób, że orzeczone w stosunku do oskarżonych środki karne wymierzył na okres po 5 lat, utrzymując w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części i zwolnił nadto oskarżonych od opłaty za drugą instancję, jak i wydatków

postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

Z kasacją od tego wyroku, zaskarżając go w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w T., w zakresie, w jakim orzekł w przedmiocie środka karnego w postaci obowiązku solidarnego naprawienia szkody (pkt VII części dyspozytywnej), na korzyść skazanych I. i M.K., wystąpił Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Zarzucił w niej rażące i mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej i zaniechaniu rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w G. apelacji obrońcy, wniesionej na korzyść oskarżonych I. i M.K. od wyroku Sądu I instancji poza granicami środka odwoławczego, konsekwencją czego było utrzymanie w mocy oczywiście niesprawiedliwego rozstrzygnięcia tego Sądu zawartego w punkcie VII części dyspozytywnej wyroku o zasądzeniu od oskarżonych solidarnie obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego M.S. w kwocie 78.444,71 zł, a które to orzeczenie Sądu I instancji zapadło z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 46 § 1 k.k., ponieważ Sąd ten nie uwzględnił kwoty 18.000 zł będącej częściową zapłatą dokonaną przez oskarżonych tytułem zawartej z pokrzywdzonym umowy kupna – sprzedaży z dnia 16 listopada 2011 r., nr [...] /B/2011 za dostarczony towar w postaci pszenicy, a zatem rzeczywistą szkodą poniesioną przez M.S., do której naprawienia byli zobowiązani oskarżeni stanowi kwota 60.444,71 zł.

Wywodząc w ten sposób, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym i w związku z tym podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k., gdyż rzeczywiście doszło do wskazywanego w niej naruszenia prawa.

Trafnie podnosi skarżący, że dokonując kontroli odwoławczej, Sąd Apelacyjny pominął okoliczność, iż z bezspornych ustaleń Sądu Okręgowego i zeznań pokrzywdzonego wynikało, że w wykonaniu umowy sprzedaży z dnia 16

listopada 2011 r., której przedmiotem była sprzedaż pszenicy na łączną kwotę 78.444,71 zł, M.S. otrzymał tytułem zapłaty za wydany towar kwoty: 10.000 zł, 3.000 zł i 5.000 zł. W konsekwencji wysokość szkody, do której naprawienia zobowiązani byli oskarżeni nie wynosiła 78.444,71 zł, lecz 60.444,71 zł. Wprawdzie w ramach sformułowanych zarzutów apelacji obrońcy dotyczącej obojga oskarżonych ta okoliczność nie została podniesiona, nie zwalniało to jednak Sądu odwoławczego od przeprowadzenia kontroli odwoławczej poza granicami zarzutów. Apelacja obrońcy zwrócona była bowiem przeciwko całości wyroku Sądu Okręgowego. Bezspornym więc pozostaje, że Sąd Apelacyjny zobowiązany był, na podstawie art. 433 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania, podjąć właściwe czynności z urzędu, gdyż zastosowanie znajdował art. 447 § 1 k.p.k. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2017 r., V KK 59/17, LEX nr 2278336), co w sprawie niniejszej nie nastąpiło. Efektem wadliwego procedowania Sądu *ad quem* w omawianym tu zakresie było utrzymanie w mocy rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w zakresie zasądzenia, na podstawie art. 46 § 1 k.k., od obojga oskarżonych solidarnie obowiązku naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego M.S. kwoty 78.444,71 zł, tytułem obowiązku naprawienia szkody, mimo że rozstrzygnięcie to zapadło z naruszeniem wskazanego przepisu prawa materialnego (zauważyć trzeba, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wskazywał już na konieczność skorygowania kwot naprawienia szkody o 5.000 zł – k. 1129). Nie może budzić jednak wątpliwości, że obowiązek naprawienia szkody dotyczy tylko szkody, której nie naprawiono, a sąd orzekając na podstawie art. 46 § 1 k.k., uwzględnić musi rozmiar już naprawionej szkody (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., V KK 172/16, LEX nr 2122064). Zobowiązanie do naprawienia szkody nie może bowiem zmierzać do przysporzeń w majątku pokrzywdzonego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2013 r., II KK 160/13, LEX nr 1331277).

W konsekwencji należało uwzględnić wniesioną kasację. Wprawdzie skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, czyli co do utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w T., w zakresie, w jakim orzekł w przedmiocie obowiązku solidarnego naprawienia szkody (pkt VII części dyspozytywnej), to jednak wobec faktu, że naruszenie prawa odnosiło się do zasądzanego obowiązku

naprawienia szkody jedynie w stosunku do M.S., Sąd Najwyższy zdecydował o uchyleniu zaskarżonego wyroku w tej tylko części. Wobec zmiany charakteru prawnego obowiązku naprawienia szkody, który obecnie jest środkiem kompensacyjnym, a nie środkiem karnym, na podstawie art. 447 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. możliwe było uchylenie wyroku tylko w tej części i w konsekwencji przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania tylko co do tego jednostkowego rozstrzygnięcia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odwoławczy zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), przy dokonywaniu kontroli odwoławczej stosować powinien przepisy dotyczące postępowania odwoławczego w brzmieniu obowiązujący przed 1 lipca 2015 r.

Orzeczenie o wydatkach związanych z kasacją Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego oparto na podstawie art. 638 k.p.k.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

a.ł.